REGLEMENTAREA JURIDICĂ A IMPOZITELOR ŞI A TAXELOR LOCALE

Egor PETRICENCO

CZU: 336.22:352 egor-petrichenko@mail.ru

This article is dedicated to the research of the taxation system on the local level from a theoretical, legislative, methodological, practical-applicative point of view. The objectives' achievement is ensured by a comparative analysis of tax systems in the other countries, the survey of the judicial practice of the Supreme Court of Justice, the case study of the Chisinau Municipal Council's decisions and of the effectiveness of the USAID program's cooperation.

Impozitul este o plată obligatorie, în formă pecuniară, fără o contraprestare directă şi imediată, achitată în buget de către persoanele fizice şi juridice pentru veniturile pe care le obţin sau bunurile pe care le posedă [1, p.20]. Impozitele şi taxele locale sunt plăţi obligatorii stabilite în conformitate cu legislaţia Republicii Moldova de către administraţiile publice locale şi încasate pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale. Actualitatea acestui studiu rezultă din faptul că sistemul fiscal la nivel local este un domeniu în permanentă dezvoltare, fiind departe de a fi complet atât în ştiinţe economice şi sociale, cât şi din punctul de vedere al legislaţiei, dar niciun sistem fiscal nu poate funcţiona corect fără a fi reglementat complet printr-un sistem cuprinzător de acte normative şi legislative elaborate de diferite organe ale statului.

Impozitele şi taxele locale fac parte integrantă din sistemul fiscal al oricărui stat. Ponderea lor în bugetul local variază, precum şi structura care este, de asemenea, extrem de diversă şi depinde semnificativ de forma de organizare statală. Cu cât este mai complex sistemul de guvernare, cu atât este mai complex sistemul de impozitare al unui stat, ceea ce afectează în mod firesc sistemul de impozite şi taxe locale. În Statele Unite şi Germania, care sunt state federale, sistemul de impozitare este compus din trei niveluri. În SUA taxele federale sunt percepute la nivel local, care sunt apoi supuse deducerii la plata taxei corespunzătoare la nivel federal. Acest sistem pare neobişnuit pentru Republica Moldova, întrucât în SUA se plătesc la nivel local taxele, care pentru Moldova sunt mai obişnuiţi să fie considerate exclusiv generale de stat. Sistemele fiscale locale joacă un rol important, dar veniturile din acestea nu pot satisface pe deplin nevoile unei anumite localităţi. De exemplu, chiar şi capitala SUA, oraşul Washington, poate acoperi numai 80% din cheltuielile sale. Celelalte cheltuieli sunt compensate prin subsidii federale. În New York subsidiile compensează o treime din bugetul oraşului. Astfel, subsidiile, subvenţiile şi donaţiile guvernului federal pot să influenţeze activ viaţa social-economică a oraşelor [2, p.57]. În majoritatea statelor membre ale UE, ca şi în Moldova, există coduri fiscale care prevăd toate impozitele şi

taxele posibile a fi introduse la nivel local, iar autorităţile locale decid care dintre acestea vor fi percepute într-o anumită localitate, în funcţie de o listă de factori, precum nivelul de bunăstare a populaţiei, localizarea geografică, disponibilitatea resurselor naturale şi multe altele. Cele mai răspândite impozite şi taxe locale sunt impozitele pe proprietate, impozitul funciar, taxele pentru resurse naturale, taxele de piaţă, taxele de publicitate şi taxele de la posesori de câini. Este de remarcat faptul că toate aceste impozite şi taxe există şi în Moldova. În diferite ţări au denumiri diferite, dar mecanismul şi esenţa lor economică sunt foarte asemănătoare. Acest lucru ne permite să concluzionăm că sistemul de impozitare din Republica Moldova este în multe aspecte apropiat de sistemul de impozitare din statele membre UE. Republica Moldova ar trebui să acorde atenţie experienţei altor state pentru a îmbunătăţi calitatea acestui sistem în ţara noastră. În acelaşi timp, este important să se ţină cont de specificul fiecărei ţări şi să se concentreze asupra statelor similare Republicii Moldova în ceea ce priveşte forma de organizare statală, dimensiunea ţării şi nivelul de dezvoltare economică, dar nu în ultimul rând, de nivelul de cultură fiscală a populaţiei. Având în vedere aceşti factori, merită de acordat atenţie experienţei de impozitare la nivel local în ţări precum România, Polonia, Estonia, Ungaria.

Este important de subliniat că în lucrare am făcut o analiză a Titlului 8 Cod fiscal, care se referă la taxele pentru resursele naturale. Acest domeniu a suferit cele mai semnificative modificări prin Legea nr. 60 privind instituirea unor măsuri de susţinere a activităţii de întreprinzător şi modificarea unor acte normative [3]. Poate fi evaluată pozitiv modificarea bazei impozabile şi a cotelor taxei pentru extragerea mineralelor, ce asigură respectarea principiului echităţii. O altă modificare pozitivă este comasarea taxei pentru folosirea spaţiilor subterane în scopul construcţiei obiectivelor subterane, altele decât cele destinate extracţiei mineralelor utile şi a taxei pentru exploatarea construcţiilor subterane în scopul desfăşurării activităţii de întreprinzător sub denumirea de „taxa pentru folosirea subsolului”. În acelaşi timp, avem o atitudine negativă faţă de excluderea taxei pentru lemnul eliberat pe picior, taxei pentru efectuarea prospecţiunilor geologice şi a taxei pentru efectuarea explorărilor geologice. Recomandările principale în acest domeniu sunt analiza motivelor veniturilor scăzute la taxa pe lemn până în momentul eliminării acesteia şi a impactului negativ după eliminarea taxei respective, includerea veniturilor din taxele pentru folosirea resurselor naturale în bugetele de nivelul întâi, din motivul că aceste venituri pot fi uşor localizate, iar autorităţile locale de nivelul întâi suportă mai multe cheltuieli legate de efectele negative ale exploatării resurselor.

În studiul dat un accent aparte punem pe studierea practicii judiciare, şi anume, au fost analizate două speţe care au fost judecate de toate instanţele, inclusiv de Curtea Supremă de Justiţie [4]. Deciziile Curţii Supreme de Justiţie în speţele indicate le considerăm legale, iar în urma analizei acestora se constată o insuficientă cunoaştere a legislaţiei fiscale de către populaţie. O recomandare în acest sens este popularizarea legislaţiei fiscale prin organizarea meselor rotunde, promovarea conformării voluntare a contribuabililor la declararea şi plata obligaţiunilor fiscale, îmbunătăţirea civis-

mului fiscal, educarea tinerilor prin efectuarea anuală a instruirilor în rândul elevilor, informarea continuă şi la zi a publicului referitor la activităţile desfăşurate.

Am realizat un studiu de caz asupra Deciziilor Consiliului Municipal Chişinău legate de impozitele şi taxele locale [5; 6]. Un factor important a fost cooperarea în cadrul programului USAID, în urma căreia au fost primite recomandări din partea experţilor străini în problema modificării cotelor taxelor locale, majoritatea dintre care au fost respectate de consilieri municipali. Consiliul Municipal Chişinău a aplicat o abordare diferenţiată şi individuală a problemei majorării cotelor. Au fost luate în considerare dificultăţile apărute în activitatea transportatorilor, precum şi dificultăţile cu care se confruntă entităţile economice ca urmare a pandemiei de COVID-19. Prin urmare, o parte din taxe locale nu au suferit modificarea cotelor, iar în unele cazuri au fost prevăzute facilităţi suplimentare. Recomadarea principală în acest sens este continuarea colaborării în cadrul programului USAID „Comunitatea mea” în scopul obţinerii recomandărilor experţilor străini.

În urma efectuării lucrării, au fost elaborate şi alte concluzii şi recomandări. Ţinând cont de faptul că aprecierea de către cetăţeni a calităţii activităţii SCITL rămâne la un nivel scăzut, este necesar a îmbunătăţi calitatea serviciilor prestate prin implementarea soft-urilor noi, ceea ce va contribui la automatizarea maximă a proceselor de declarare şi plată, simplificarea raportării, efecientizarea administrării şi creşterea gradului de satisfacere a contribuabililor. O altă recomandare este crearea condiţiilor favorabile pentru un schimb permanent de date guvernamentale despre contribuabili prin IP „Agenţia de guvernare electronică”, ceea ce va contribui la creşterea gradului de colectare a impozitelor şi taxelor locale, iar cel mai important lucru este ridicarea nivelului culturii şi a educaţiei fiscale a cetăţenilor, educarea la cetăţeni a spirtului achitării complete şi la termen a impozitelor şi taxelor.

Referinţe:

1. VLAICU, V., ROTARU, A., BOAGHI, V., VIDAICU, D. *Drept fiscal. Suport de curs la disciplina „Drept fiscal”.* Chişinău: CEP USM, 2014. 174 p. ISBN 978-9975-71-523-2.
2. NICOLĂESCU, E. *Fiscalitate comparată.* Bucureşti: Editura Pro Universitaria, 2012. 180 p. ISBN 978-606-647-152-7.
3. Legea privind instituirea unor măsuri de susţinere a activităţii de întreprinzător şi modificarea unor acte normative nr. 60 din 23.04.2020. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 25.04.2020, nr. 108-109.
4. Jurisprudenţa Curţii Supreme de Justiţie. Bază de date a hotărârilor Colegiului civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii Supreme de Justiţie. [Accesat 26.06.2022]. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/db_col_civil.php
5. Decizia Consiliului Municipal Chişinău cu privire la aprobarea bugetului municipal Chişinău pe anul 2022 în lectura a doua nr.14/1 din 21.12.2021.
6. Decizia Consiliului Municipal Chişinău cu privire la aprobarea şi punerea în aplicare a taxelor locale pentru anul 2022, nr. 13/1 din 15.12.2021.

Recomandat
***Vlad VLAICU**, dr., conf.univ.*